

הרב הראשי הרב מרדכי מלכא שליט"א
נשיא וראש מוסדות "אור המלך"

מחבר ספרי שו"ת דרך המלך, אמרי מרדכי, ודרכי המלך על המועדים ועוד
 רשת מעונות, ורשת גנים, ת"ת פרי תואר, ובית יעקב פרי תואר, ת"ת דרך המלך,
 שיבה קטנה ארחות יהודה, ביהמ"ד גבוה לרבנים ודיינים "לקח טוב" קופת "מפעל החסד" אלעד
 Chief Rabbi of Elad MORDECHAI MALKA, Israel Founder & President Institutions "or Hamelech"

עיר התורה שקרובה אליך

המלך

פרשת לך לך

תורת

דקדוק הדין לשכר ועונש

כתוב בראשית פרק יב פסוק א: "ויאמר ה' אל אברם לך לך מארצך ובמולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך."

שכר על כל מילה:

ופרש"י בפירושו השני אשר אראך לא גלה לו הארץ מיד כדי לחבבה בעיניו ולתת לו שכר על כל דבור ודבור, כיוצא בו (בראשית כב) "את בנך את יחידך אשר אהבת את יצחק", כיוצא בו (שם) "על אחד ההרים אשר אומר אליך", כיוצא בו (יונה ג) "וקרא עליה את הקריאה אשר אנכי דובר אליך".
וכן רש"י בפרשת וירא כב פסוק ב' "ויאמר קח נא את בנך את יחידך אשר אהבת את יצחק" וכו' ופרש"י אמר לו שני בנים יש לי, אמר לו את יחידך, אמר לו זה יחיד לאמו וזה יחיד לאמו, אמר לו אשר אהבת, אמר לו שניהם אני אוהב, אמר לו יצחק, ולמה לא גילה לו מתחילה וכו' וליתן לו שכר אל כל דבור ודבור. וביאור הדבר שהקב"ה רוצה לנסות את אברהם אבינו ומדבר עם אברהם בצורה סתומה שאין הדברים מובנים עד שהקב"ה הוצרך להוסיף עוד פרט ועוד פרט בכדי להשיב על שאלות אברהם ומדוע? הרי כידוע שאין שום אות בתורה מיותרת וכל קוץ נדרש וכיצד כאן נכתבים דברים מיותרים שיכל הקב"ה לקצר בדבריו? ומשיב המדרש רצון הקב"ה להרבות שכרו של אברהם אבינו ע"י כל דיבור ודיבור, פירושו של דבר שהקב"ה הביא את אברהם אבינו למצב שיצטרך לשאול כל רגע עוד שאלה ועוד שאלה ועי"ז יקבל שכר עבור כל מילה ומילה שהוא מדבר לצורך קיום מצות הקב"ה.

שכר על דיבור טוב אפילו הכוונה לרעה:

עוד מצינו בפרשה פרק יד פסוק יג': "ויבא הפליט ויגד לאברם העברי" וכו' והביא בפרש"י מדרש רבה הפליט זהו עוג שפלט מדור המבול וזהו מיתר הרפאים שנאמר הנפילים היו בארץ" וגו' ומתכוין שיהרג אברם וישא את שרה.

לפי"ז מטרת עוג לספר לאברהם את החדשות על לוט היית לרעה בכדי שימות אברהם ויוכל לקחת את שרה, אמנם בפועל לא מת אברהם ואדרבא יצא מזה הצלחה ופירסום נוסף לאברהם.

והגמרא במסכת נידה דף סא ע"א מביאה על הפסוק **בבמדבר פ' כא פסוק לד'** "ויאמר ה' אל משה אל תירא", מבואר שמשה רבינו חשש מעוג, שואלת הגמרא מכדי סיחון ועוג אחי הוו דאמר מר סיחון ועוד בני אחיה בר שמחזאי הוו מאי שנא מעוג קמסתפי ומאי שנא מסיחון דלא קמסתפי?

מתרצת הגמרא אמר רבי יוחנן אמר רשב"י מתשובתו של אותו צדיק אתה יודע מה היה בלבו אמר שמא תעמוד לו זכות של אברהם אבינו שנאמר "ויבא הפליט ויגד לאברהם העברי". מבואר שמשה רבינו לא פחד ממנו בגלל שהיה גבוה וגיבור כמתבאר שהוא ניצל מדור המבול כיון שנתלה על התיבה. והגביה הר שלם לכסות את כל עם ישראל בבת אחת ומכל זה משה רבינו לא חשש. שהרי אומרת הגמרא לעוג יש אח כמותו גיבור וגבוה ששמו סיחון וממנו לא חשש, אלא כל הפחד היה מפני שיש לו זכות שבישר לאברהם על לוט בן אחיו.

ויש להתבונן בדברי רשב"י הרי כאן מדובר על הצלת כלל בני"י שמשה רבינו חשש מזכות אחת שהיית לעוג, וכאשר נתבונן בעצם הזכות הרי מבואר במדרש שכל כונתו לרעה כדי לקחת את שרה. ובשביל זכות כזאת שלבסוף הצליח אברהם עלול לנצח ולאבד כלל ישראל שומו שמים.

מכאן מוסר השכל בשביל משפט אחד כמה מילים שהוציא מפיו אפילו עם מטרה רעה מאחר ולבסוף הועילה יכול לקבל שכר שאין לו סוף.

הרב הראשי הרב מרדכי מלכא שליט"א
נשיא וראש מוסדות "אור המלך"

מחבר ספרי שו"ת דרך המלך, אמרי מרדכי, ודרכי המלך על המועדים ועוד
 רשת מעונות, ורשת גנים, ת"ת פרי תואר, ובית יעקב פרי תואר, ת"ת דרך המלך,
 ישיבה קטנה ארחות יהודה, ביהמ"ד גבוה לרבנים ודיינים "לקח טוב" קופת "מפעל החסד" אלעד
 Chief Rabbi of Elad MORDECHAI MALKA, Israel Founder & President Institutions "or Hamelech"

עיר התורה שקרובה אליך

כן ראיתי במעיינה של תורה פ' לך לך (עמוד סג), וכ"כ בלקח טוב פ' לך לך (עמוד סו: בשם אור יהל).

עונש על גרימת מכשול בדבריו:

אמנם זה לעומת זה ברא השם וגם לעונש הדבר כך כאשר נתבונן בפרשת השבוע פרק יב פסוק י "ויהי רעב בארץ וירד אברם מצרימה" וכו' מבואר שאברהם אמנם הלך לא"י אך רק הגיע היה שם רעב והוצרך לגלות למצרים. ובדרך אומר לשרה אמרי אחותי את בכדי שלא יהרגו אותי.

כותב הרמב"ן בפרשה חטא גדול חטא אברהם שהביא את אשתו למכשול כזה בגלל הפחד שמא יהרגו אותו, ובגלל זה נגזרה על בני"י גלות מצרים ת' שנה. כיון שהיה לו לבטוח בה' ומאריך בזה.

ומדברי הרמב"ן נלמד דבעצם בגלל שהוא סידר את פרעה מלך מצרים במשפט שאמר אחותי היא והכשילו ונגרם לו נגעים ומכות, כתוצאה מכך בני"י הוצרכו לגלות למצרים ולהתענות תחת ידיהם לכפר על מעשה אברהם, הרי לך כמה עונש אפשר לסבול עבור משפט מילים בלבד.

ענישת אברהם על ארבע מילים:

עוד מבואר **במסכת נדרים דף לב ע"א** אמר רבי אבהו אמר רבי אלעזר מפני מה נענש אברהם אבינו ונשתעבדו בניו למצרים מאתים ועשר שנים? מפני שעשה אנגרייא בת"ח, שנאמר {בראשית יד} וירק את חניכיו ילידי ביתו, ושמואל אמר מפני שהפריז על מדותיו של הקב"ה, שנא' {בראשית טו} במה אדע כי אירשנה.

וכ"כ בתרגום יונתן בראשית פרק טו פסוק יג: ואמר לאברהם מנדע תנדע ארום דיירין יהון בנהו בארץא דלא דלהון חלה דלא הימנת וישעבדון בהון ויסגפון ותהון ארבע מאה שנים:

מתבאר כי בשביל ארבעת המילים ששאל את הקב"ה כמפקפק בדבריו נענש על כל מילה מאה שנה גלות.

יוסף נענש עוד שנתיים מאסר בשביל שני מילים:

כתוב הבראשית רבה (וילנא) פרשת מקץ פרשה פט ג (תהלים מ) אשרי הגבר אשר שם ה' מבטחו, זה יוסף, ולא פנה אל רהבים, ע"י שאמר לשר המשקים זכרתיני והזכרתיני ניתוסף לו שתי שנים.

מוסר השכל:

נמצינו למדים מכל הנ"ל עד כמה חובה על האדם להזהר בשמירת לשונו ופיו שלא יפגע או יצער את הזולת וק"ו שלא יטיח דברים כלפי מעלה כיון שעל כל מילה ומילה יענש, ולעומת זה לטובה שהדבר כפול ומכופל כאשר האדם ינצל את דיבורו לעשות נחת לחברו ולשבחו ולרוממו וכן עם בני ביתו ובפרט עם אשתו שמלבד שהדבר מרבה אהבה ואחווה בניהם אלא אף שכרו גדול על כל מילה ומילה ולא יחסוך במילים כי לעצמו הוא מפסיד, וכל שיודע שעושה בדיבורו נחת לזולת וק"ו נחת לקב"ה ירבה בדברים ויגדל שכרו עד מאוד.

בידידות ואהבה
מרדכי מלכא